

ONESNAŽEVANJE V 20. STOLETJU IN DANES

Svet se vedno bolj ukvarja s problemom onesnaževanja okolja. Ljudje so se ga zavedli v 70. letih 20. stoletja, a je bilo že prepozno.

Kljub temu, da si z onesnaževanjem škodujemo, ljudje vse bolj onesnažujemo naše okolje. To pa pušča v naravi posledice, ki vplivajo na človeka.

ONESNAŽEVANJE ZRAKA

Večino umazanije v zrak pošljemo ljudje. Vsakodnevno odvržemo velike količine smeti, ki se v ogromnih sežigalnih pečeh spreminjajo v dim. Za proizvodnjo elektrike porabimo veliko premoga in nafte, za ogrevanje pa zemeljski plin. Ker se potrebe po energiji večajo, nastaja pri izgorevanju fosilnih goriv, premoga, nafte in zemeljskega plina vedno več škodljivih plinov. Med poglavitnimi onesnaževalci zraka so žveplov dioksid, klorofluorogljikovodiki (s kratico CFC) in dušikovi oksidi, ki so tudi glavni povzročitelji kislega dežja. Ti plini v ozračju zadržujejo toploto.

Zrak onesnažujejo tudi: ogljikov monoksid, metan, hidrokarbonati in svinec.

ONESNAŽEVANJE GOZDOV

Človek s svojim delovanjem že dolgo spreminja in uničuje gozdove. Vendar pa gozd dosežejo po zraku, vodi in tleh tudi drugi onesnaževalci.

Vsi posegi ogrožajo življenje v gozdu in lahko pripeljejo do nastanka puščav. Nekatero velike puščave na zemlji so bile svojčas prostrani gozdovi. Za izginjanje teh gozdov sta kriva predvsem kisli dež in kisli sneg, poleg njiju pa: požari, ki jih je zanetil človek; manjše izločanje ogljikovega dioksida iz ozračja in mestni smog .

ONESNAŽEVANJE REK IN MORJA

Povzročajo ga snovi, ki jih proizvaja človek. To so predvsem: odplake mestnih vod, vode uporabljene v industriji in kmetijstvu, industrijske odplake in odpadki, gnojila, DDT(sredstva proti škodljivcem), kemične snovi ipd. Te snovi negativno vplivajo na življenja v morjih in ob njih.

POSLEDICE ONESNAŽEVANJA

~ OGREVANJE ZEMLJE

Zemljo stalno obseva Sonce. Zemlja pa vsega sevanja, ki ga prejema od Sonca, ne vrača v vesolje, ampak ga nekaj zadržijo plini v ozračju. Ti plini učinkujejo kakor steklo v topli gredi in preprečujejo, da bi vse sevanje ušlo nazaj v vesolje. Ta pojav imenujemo učinek tople grede.

V zadnjih letih se količina tovrstnih plinov v ozračju vse bolj povečuje. Prav ti plini povzročajo segrevanje Zemlje. Največji učinek imajo plini CFC, ki so tudi nevarni.

~ PODNEBNE SPREMEMBE

Te spremembe se kažejo tudi v padavinah. Na nekaterih območjih, ki prej nikoli niso trpela zaradi pomanjkanja padavin, je sedaj pogosta suša. Tako območje je na primer Veliko nižavje v ZDA. V nekaterih drugih predelih pa je padavin preveč, na primer na monsunskih območjih v južni Aziji. Številčnejši so tudi naravni pojavi, ki prej niso bili tako pogosti. To so: orkani, poplave, potresi in viharji.

~ IZUMRTJE ŽIVALSKIH IN RASTLINSKIH VRST

Zaradi podnebnih sprememb se spreminja življenjski prostor živali in rastlin. To bo v prihodnosti pospešilo izumiranje rastlinskih in živalskih vrst, ki je že sedaj veliko. Po napovedi nekaterih strokovnjakov naj bi do leta 2050 na Zemlji izumrlo kar 60.000 rastlinskih vrst oz. dve na dan. Grozljiva številka, ki si je ne moremo predstavljati, še zlasti so izvemo, da je v Sloveniji okoli 3200 rastlinskih vrst.

K izumrtju marsikatere teh vrst prispeva kisli dež. Le ta je namreč v Veliki Britaniji in Nemčiji poškodoval 60% iglavcev.

~ŠIRJENJE PUŠČAVE

Puščave se širijo zaradi ogrevanja Zemlje. Puščave se najbolj širijo na travnatih območjih, ki pa so pomembna za mnoge živalske vrste. Travišča niso pomembna le za živali, ki tam živijo, temveč tudi za živali, ki se tam pasejo. Zaradi suše in širjenja puščav izginjajo tudi mnoga močvirja.

~ VEČANJE OZONSKIH LUKENJ

Glavni povzročitelj tega pojava so nekatere kemične snovi, predvsem plinasti klorofluorogljikovodiki in haloni. Ti se vežejo z kisikom v ozonu in ga tako uničijo. Leta 1985 so strokovnjaki merili količino ozona nad Antarktiko. Merjenja so pokazala, da se je tam količina ozona zmanjšala za 40-50%. Isto ozonsko luknjo so še enkrat merili še čez dve leti- oktobra 1987. Takrat so ugotovili, da se je ozonska luknja povečala, bila je tako velika kot so ZDA.

~ BOLEZNI

Onesnaženost posledično vpliva na človeka. Naglo se namreč povečuje število obolelih za boleznimi, ki jih povzročajo spremembe v ozonskih luknjah in ozračju. V zadnjem času se je zelo povečalo število obolelih za kožnim rakom. Pojavljajo pa se tudi druge bolezni in zdravstvene težave. To so: dihalne bolezni, Krupov sindrom, očne bolezni, alergična obolenja, vnetja sluznic, depresija ipd.

POMEMBNEJŠI DOGODKI

1959~ Sporazum o Antarktiki - države naj bi podprle mednarodno, znanstveno sodelovanje na Antarktiki.

1971~ Ramsarska konvencija o mokriščih mednarodnega pomena varuje ta območja. Do leta 1991 je na seznamu že 527 močvirnih območij, med njimi tudi Sečoveljske soline.

1972~ UNEP spodbuja zavest o ohranjanju okolja in sodelovanje med vladam pri varovanju narave.

Istega leta je bila v Stockholmu konferenca OZN o varovanju okolja, kjer so sprejeli sklep, da mora onesnaževalec plačati stroške za odpravo škode, ki jo je povzročil okolju.

1985~ UNEP pripravi medvladno razpravo, na kateri 20 držav podpiše Dunajsko konvencijo o zaščiti ozonske plasti.

1989~ Na helsinški konferenci se dogovorijo, da začne leta 2000 veljati svetovna prepoved CFC.

1991~ Agencija za zaščito okolja sporoči, da se je količina ozona nad ZDA od leta 1978 zmanjšala za 4-5%.

1992~ V Riu de Janeiru več kot 150 držav podpiše konvencijo o biološki raznovrstnosti. Med njimi tudi Slovenija.

1993~ Količina ozona nad Evropo in Severno Ameriko se zmanjša za 12-14%.

PRIHODNOST IN POPRAVLJANJE ŠKODE

V 21. stoletju bo potrebno popraviti napake nastale v 20. stoletju. Pomemben je dodaten tehnološki razvoj na področju ohranjanja okolja in okolju prijaznih tehnologij. Korak naprej je razvoj izdelkov, ki ne vsebujejo CFC. Odpirajo se nove proizvodne in kanalizacijske čistilne naprave. Vedno več je recikliranih odpadkov. Za pridobivanje energije in organskih gnojil moramo izkoristiti smeti in človeške ter živalske odpadke; veter, sončno in vodno energijo. Potrebno je izboljšati sistem javnega prevoza, da zmanjšamo uporabo zasebnih vozil. Celoten tok materialov in surovin mora biti krožen, kar pomeni brez nekoristnih odpadkov.

Škodo v ozračju in okolju lahko popravimo na več načinov. Jezera in gozdove, ki jih je poškodoval kisli dež, zdravimo s posipavanjem apna, kar nevtralizira kislost. Ribe se vrnejo in drevesa ponovno rastejo. Vendar to ne more ustaviti že začetega umiranja in odpraviti izvora onesnaževanja. S pogoždovanjem pa povečamo odstranjevanje ogljikovega dioksida iz ozračja.

Opisala sem kar nekaj načinov za preprečitev onesnaževanja in popravo škode, upam pa, da bo v prihodnosti čim več tega tudi uresničenega.